

KONSEKVENSER FÖR EKOLOGI OCH NATURVÄRDEN AV DETALJPLAN FÖR GAMLA TYRESÖVÄGEN

STOCKHOLMS STAD

2019-11-15

wsp

KONSEKVENSER FÖR EKOLOGI OCH NATURVÄRDEN AV DETALJPLAN FÖR GAMLA TYRESÖVÄGEN

Stockholms stad

KUND

Stockholms stad - Exploateringskontoret

KONSULT

WSP Environmental Sverige

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Maria Enskog Maxson
maria.enskog@wsp.com
010-722 88 07

Tove von Euler
tove.von.euler@wsp.com
010-722 93 12

UPPDRAGSNAMN
NVI Gamla Tyresövägen

UPPDRAGSNUMMER
10283428

FÖRFATTARE
Tove von Euler

DATUM
2019-09-10

ÄNDRINGSDATUM
2019-11-15

Granskad av
Maria Enskog Maxson

Godkänd av
Maria Enskog Maxson

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	FÖRUTSÄTTNINGAR	4
3	PLANERADE ÅTGÄRDER	5
4	NATURVÄRDESINVENTERING	5
5	LAGSKYDD SOM BERÖR NATURMARK	7
5.1	TILLSTÅNDSPLIKT FÖR VATTENVERKSAMHET ENLIGT KAP. 11 MB	7
5.2	SAMRÅDSPLIKT ENLIGT 12 KAP 6§ I MB	7
5.3	ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN	7
6	BEDÖMNINGSGRUNDER	8
7	KONSEKVENSER FÖR EKOLOGI OCH NATURVÄRDEN	8
7.1	KONSEKVENSER FÖR EKMILJÖER	10
7.2	KONSEKVENSER FÖR VÅTMARKSMILJÖER	11
7.3	KONSEKVENSER FÖR TALLMILJÖER	12
7.4	KONSEKVENSER FÖR BLANDSKOGSMILJÖER	13
7.5	KONSEKVENSER FÖR SÄRSKILT SKYDDSVÄRDA TRÄD	14
7.6	KONSEKVENSER FÖR ARTER	15
7.7	KONSEKVENSER FÖR EKOSYSTEMTJÄNSTER	15
8	UTVECKLINGSMÖJLIGHETER	16
8.1	UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR VÅTMARKSMILJÖER	17
8.2	UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR TALLMILJÖER	17
8.3	UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR EKMILJÖER	17
9	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	18
10	REFERENSER	20

BILAGOR

1. Naturvärdesinventering Gamla Tyresövägen
- 1.2 Metodik
- 1.3 PM Trädbedömning Gamla Tyresövägen

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har utfört en konsekvensbedömning för naturvärden och ekologiska funktioner inom föreslaget detaljplaneområde för Gamla Tyresövägen, Stockholms stad. Som underlag för bedömningen har en naturvärdesinventering (NVI) genomförd våren 2019 (Bilaga 1) samt strukturskiss över föreslagen detaljplan (White arkitekter, 2019) använts. Bedömningen är inte en MKB enligt MKB-förordningen, men utgör ett underlag för det fortsatta arbetet med miljöfrågor, med fokus på biologisk mångfald, ekologiska spridningssamband och andra naturvärden i detaljplanarbetet.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

Inom Stockholms stads Program för Bagarmossen och Skarpnäck (Dnr 2014-12380) planeras en utbyggnad av bostadsområdena Bagarmossen och Skarpnäck med ca 3500 nya bostäder. Områdena ska stärkas genom fler bostäder, förskolor, bättre service och kollektivtrafik, samt fler attraktiva platser för möten och rekreation, där natur- och kulturvärden behålls och utvecklas. Ny bebyggelse planeras att förläggas till sex huvudsakliga delområden, varav Gamla Tyresövägen är ett.

Det aktuella området är ca 6 hektar stort och är beläget nordöst om Gamla Tyresövägen i Skarpnäck (Figur 1). Skogen utgörs av hållmarkstallskog med inslag av gamla och grova tallar, ädellövmiljöer med gamla grova ekar och en aspdominerad fuktlövskog. Skogsområdet används av boende i området samt av närliggande skolverksamhet.

Figur 1. Översiktsskarta över Skevrodröts skog, Skarpnäck. Karta Stockholms stad.

3 PLANERADE ÅTGÄRDER

Förslagen detaljplan omfattar ca 500 lägenheter, lokaler samt en förskola. Ny bebyggelse planeras i området närmast Gamla Tyresövägen och den nordöstra delen av skogen ska bevaras och utvecklas med områden för lek (Figur 2). Området omfattar del av fastigheten Skarpnäcks gård 1:1 och Sköndal 3:1.

Figur 2. Strukturskiss över planerade byggnader och övriga anordningar vid Gamla Tyresövägen. White arkitekter 2019.

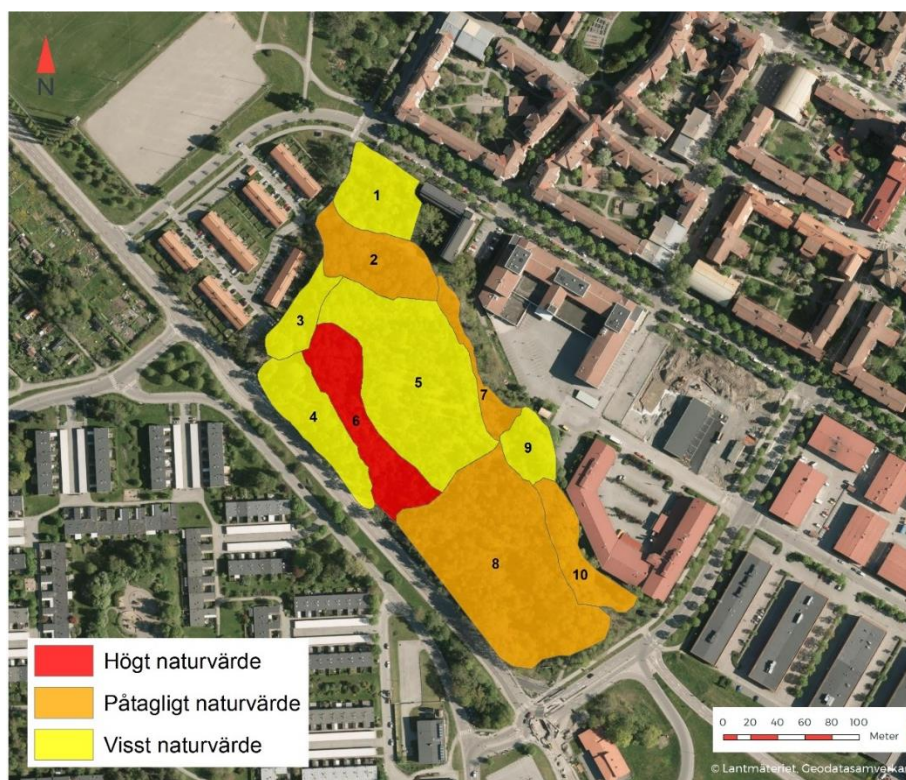
4 NATURVÄRDESMONITORERING

Med anledning av förslagen detaljplan genomförde WSP under våren 2019 en naturvärdesinventering med fördjupad artinventering av groddjur i området (bilaga 1). Därtill gjordes en bedömning av sedan tidigare inmätta träd med avseende på bevarandevärde och betydelse för biologisk mångfald. Vid bedömningarna beaktades trädens grovlek, vitalitet, växtsätt, ljus- och vattenförhållanden, förekomst av stamskador och håligheter samt förekomst av naturvårdsarter (bilaga 1.3).

Naturvärdesinventeringen visade på en variationsrik naturmiljö med inslag av hållmarkstallskog, glesa lövskogsmiljöer med ädellövinslag, tät lövskog och fuktlövskog. Fem objekt bedömdes till visst naturvärde, fyra till påtagligt och ett till högt naturvärde. För mer information om klassning av naturvärden enligt SIS-standard, se bilaga 1.2.

Som del i naturvärdesinventeringen gjordes en fördjupad artinventering av groddjur under våren 2019 i syfte att utreda områdets lämplighet som groddjurshabitat (Bilaga 1). Vid inventeringen noterades ingen groddjurslek och inga fynd av rom, yngel eller vuxna individer gjordes. Naturmiljön i området bedömdes heller inte hysa goda förutsättningar för groddjur, bland annat då vattennivån skiljde sig avsevärt mellan det första och sista fältbesöket genom att det vid det sista besöket var huvudsakligen torrlagt. Sammantaget tyder resultaten från groddjursinventeringen på att områdets nuvarande funktion som groddjurshabitat är begränsad eller obefintlig.

Trädbedömningen (Bilaga 1.3) visade på en relativt hög förekomst av gamla grova och värdefulla träd i området, framförallt ek och tall. En stor mängd organismer är knutna till gamla ekar, däribland många vedlevande insekter. Även yngre ekar är viktiga element i landskapet, då de utgör framtida ersättare till de äldre träden. I området fanns en hög andel aspar med bohål, vilka utgör viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

Figur 3. Karta över identifierade naturvärdesobjekt vid naturvärdesinventering i fält, våren 2019. Ortofoto Stockholms stad. För mer information, se bilaga 1.

5 LAGSKYDD SOM BERÖR NATURMARK

5.1 TILLSTÅNDSPLIKT FÖR VATTENVERKSAMHET ENLIGT KAP. 11 MB

Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet samt Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.

Generellt krävs tillstånd för vattenverksamhet, för mindre åtgärder kan det räcka med anmälan. Anläggning av bryggor och spångrar kan vara tillståndspliktiga, likaså anläggning eller borttagande av dammar, eller dränering av grundvatten.

5.2 SAMRÅDSPLIKT ENLIGT 12 KAP 6§ I MB

Genom samrådsbestämmelserna i 12 kap. 6 § miljöbalken beaktas hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, bland annat genom att tillsynsmyndigheten kan förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Naturvårdsverkets tolkning av Miljöbalken (12 kap 6 §) innebär att avverkning av särskilt skyddsvärda träd bör föregås av samråd med Länsstyrelsen, eftersom sådan avverkning kan medföra väsentlig förändring av naturmiljön.

5.3 ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN

Regeringen fridlyser växt- och djurarter genom att ange dessa i artskyddsförordningens bilagor. De växt- och djurarter som är markerade med ett N i bilaga 1 till artskyddsförordningen har fridlysts för att uppfylla kraven i EU:s habitatdirektiv. I bilaga 2 till artskyddsförordningen anges alla övriga arter som är fridlysta i hela landet, i ett län eller i en del av ett län.

Alla vilda fåglar i Sverige är fridlysta enligt Artskyddsförordningen 4 §. Det innebär bland annat att det är förbjudet att avsiktligt störa dem, särskilt under parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Förbudet gäller alla levnadsstadiet hos djuren. Arter som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1 eller arter som inte har gynnsam bevarandestatus ska ges särskild uppmärksamhet vid tillämpning av förbud mot att störa fåglarna.

För att kunna få dispens från artskyddsförordningen får inte en arts bevarandestatus på lång sikt ha en negativ påverkan på dess naturliga utbredning och mängden hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,

- artens naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

För arter som omfattas av Artskyddsförordningen behöver en särskild dispensansökan göras hos länsstyrelsen.

6 BEDÖMNINGSGRUNDER

Konsekvensbedömningen har genomförts utifrån graden av påverkan på områdets förutsättningar för biologisk mångfald och värdefulla spridnings-samband. Vid konsekvensbedömning beaktas både värdet av det påverkade området och storleken av den förväntade effekten av påverkan.

Bedömningen görs enligt en femgradig skala (stor, måttlig-stor, måttlig, liten-måttlig och ingen-liten negativ konsekvens), där områdets naturvärde sätts i relation till graden av miljöeffekt (Tabell 1).

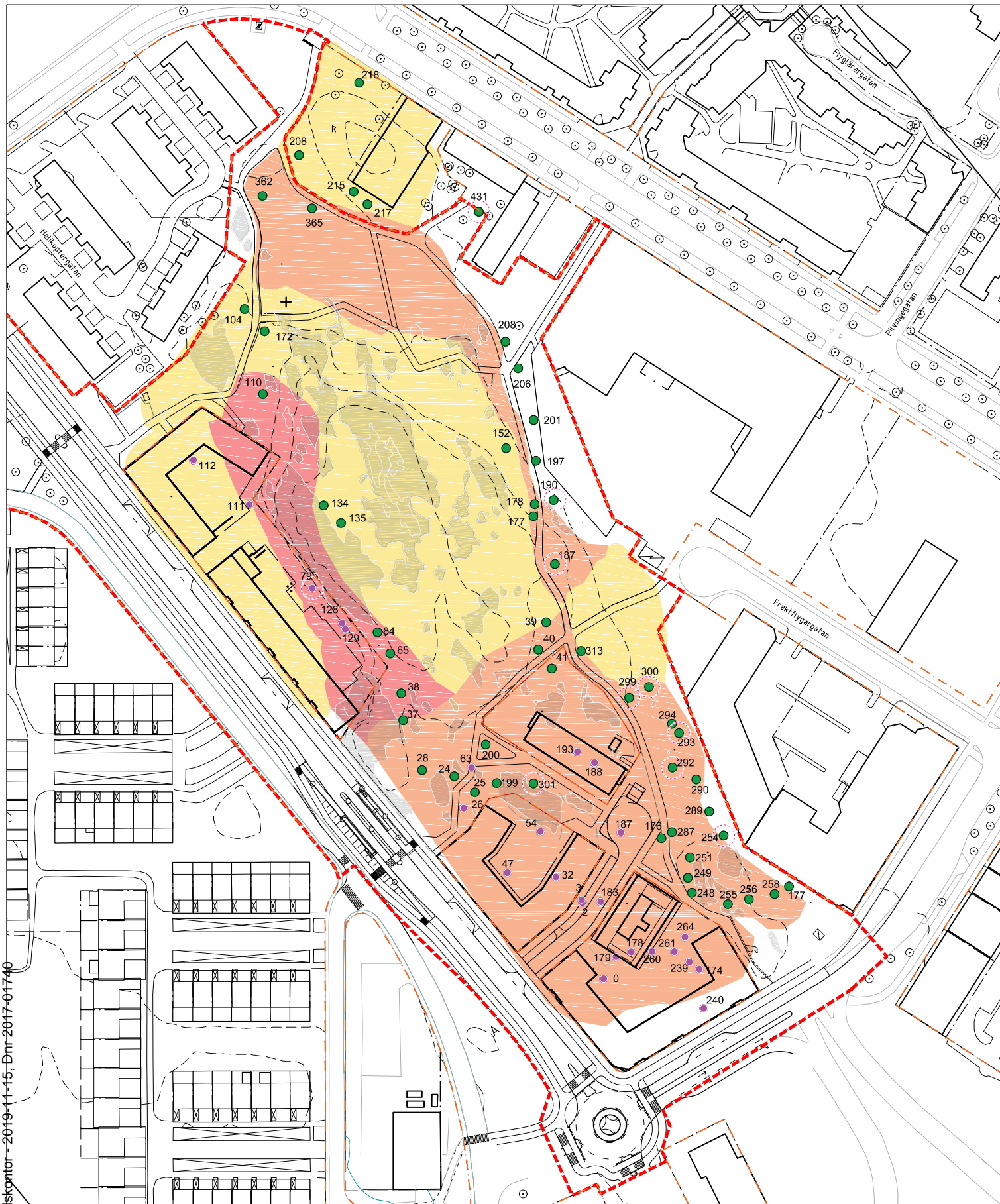
Tabell 1. Tabell över de bedömningsgrunder som använts vid bedömningen av konsekvenser på naturmiljön vid planerad bebyggelse inom föreslaget detaljplaneområde för Gamla Tyresövägen.

	Stor miljöeffekt	Måttlig miljöeffekt	Liten miljöeffekt
Högt värde/känslighet	Stor negativ konsekvens	Måttlig-stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens
Måttligt värde/känslighet	Måttlig-stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Liten-måttlig negativ konsekvens
Lågt värde/känslighet	Måttlig negativ konsekvens	Liten-måttlig negativ konsekvens	Ingen-liten negativ konsekvens

7 KONSEKVENSER FÖR EKOLOGI OCH NATURVÄRDEN

Föreslagen detaljplan innebär framförallt påverkan på områdets blandskogs- och ädellövmiljöer, medan tallskogsmiljöer och fuktlovskog till stor del undantas från bebyggelse. De områden som berörs av planerad bebyggelse har huvudsakligen klassats till visst till påtagligt naturvärde. Dock berörs en del av ett objekt som klassats till högt naturvärde. Även två särskilt skyddsvärda träd berörs av planerad bebyggelse (Ritning 1).

Naturvärdesobjekt

- Högt naturvärde
- Påtagligt naturvärde
- Visst naturvärde

Skyddsvärda träd

- Påverkan
- Ingen påverkan
- Särskilt skyddsvärda träd

Planområde

- Detailplanegräns

Ritning 1. Bedömd påverkan på identifierade naturvärdesobjekt och skyddsvärda träd.

7.1 KONSEKVENSER FÖR EKMILJÖER

En potentiellt värdefull spridningsmiljö för eklevande arter återfinns längs med inventeringsområdets nordöstra gräns (objekt 7, 9 och 10, Figur 3). Områdets ekbestånd är utpekad som ekområde och ingår i sin tur en värde-trakt för ek enligt Stockholms stads ekinventering (Stockholms stad 2017). Ekmiljön utgör kärnområde i stadens habitatnätverk för eklevande arter (Mörtberg et al. 2007) och är utpekad som skyddsvärd trädmiljö (Länsstyrelsen 2016).

Ekbeståndet är av varierande ålder och grovlek. En del av träden har håligheter och naturvårdsarten ekticka (NT) har påträffats här. Delar av området används som skolgård och har ett mycket slitet markskikt, medan andra delar är under igenväxning (Figur 4). Död ved förekommer sparsamt i form av lågor.

Planförslaget möjliggör till stor del bevarande av befintlig ekmiljö vilket bidrar till att bevara möjliga spridningsvägar för arter knutna till äldre ekar. Beskuggning av enstaka träd kan dock komma att öka och potentiell spridning västerut försvagas i och med anläggandet av ny bebyggelse i områdets södra del. En minskning av lövskogsmiljöer med grova ädellövträd kan innebära försvagade ekologiska spridningssamband i ett redan starkt fragmenterat landskap.

Sammantaget bedöms konsekvenserna för områdets ekmiljöer som små till måttligt negativa då planförslaget innebär ett mindre intrång i ett område som bedömts som kärnområde i habitatnätverket för eklevande arter och som även pekats ut som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen.

Figur 4. Ekmiljö under igenväxning i utredningsområdets östra del.

7.2 KONSEKVENSER FÖR VÅTMARKSMILJÖER

Områdets norra del är utpekad som kärnområde (spridning högst trolig) i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur med möjliga spridningsvägar norrut mot Bagarmosseskogen, söderut mot Flatenområdet och österut mot Nackareservatet. Här finns även ett fuktområde, "kärret", som är utpekad som potentiell reproduktionslokal för groddjur (Mörtberg et al. 2006). Området utgörs av aspdominerad fuktlövskog (objekt 2, Figur 3). I dagsläget bedöms fuktområdets funktion som reproduktionsområde för groddjur vara begränsad, då marken i perioder är helt torrlagd (Figur 5). Dock kan området fortfarande fungera som spridningsmiljö mellan andra mer lämpliga habitat.

I detaljplanen föreslås att områdets pedagogiska värden utvecklas, bland annat genom anläggning av spänger i fuktiga partier. Detaljplanen bedöms inte innebära någon negativ påverkan på befintliga naturvärden i detta område, förutsatt att kommande dagvattenhantering sker på ett sådant sätt att området inte torrläggs ytterligare samt att föroreningar inte når fuktlövskogen. Anläggning av spänger kan i vissa fall omfattas av tillståndsplikt för vattenverksamhet enligt kap. 11 miljöbalken.

Sammantaget bör föreslagen detaljplan i detta område medföra inga till små negativa konsekvenser för naturmiljön, i och med att området i stort undantas från exploatering. Detta dock under förutsättning att områdets nuvarande hydrologi bibehålls eller förbättras.

Figur 5. Aspdominerad fuktlövskog, "Kärret", i den norra delen av utredningsområdet. Området var blötlagt tidigt på säsongen, och nästan helt torrt vid det senaste besöket i juni.

7.3 KONSEKVENSER FÖR TALLMILJÖER

Vid fältinventeringen identifierades två objekt med tallmiljöer; en mindre hållmarksskog i områdets norra del med olikåldrig tall, yngre ek, inslag av en, rönn, björk och enstaka torrträäd (detta objekt ligger dock utanför gränsen för utredningsområdet och behandlas inte vidare här), samt en större, talldominerad hållmarksskog med mycket slitet markskikt (Figur 6).

Påverkan på område 5 bedöms som begränsad, då en stor del av området sparas som naturmark. Den del av området som påverkas av föreslagen detaljplan är avsatt för anläggning av en lekplats, s.k. naturlek, vilket innebär att många träd kommer att kunna sparas även inom detta område. Hållmarkstallskogens marktäckte är dock redan idag hårt slitet och eventuellt kan detta komma att försämrats ytterligare i och med uppförandet av ytterligare bostäder och förskola i området.

Sammantaget bedöms gällande planförslag innebära små till måttliga negativa konsekvenser för områdets tallmiljöer till följd av avverkning av tall och risk för ökat slitage på naturmiljön.

Figur 6. Tallmiljö på hållmark centralt i området.

7.4 KONSEKVENSER FÖR BLANDSKOGSMILJÖER

I områdets södra och västra del återfinns värdefulla blandskogsmiljöer med olikåldrig tall, gran, ek, rönn, en, björk, asp, sälg och hassel. Riktigt gamla träd saknas, men här finns en relativt rik koncentration av värdeelement som hålträd och död ved i form av torrträd och lågor. Även fuktigare partier med klen död ved förekommer. Fältskiktet är bitvis örtrikt (Figur 7). Ett antal naturvårdsarter knutna till äldre barr- och lövträd har registrerats i dessa områden, bl.a. talticka, ekticka, rävticka, grön aspvadbock och mindre träfjäril (samtliga rödlistade som nära hotade, NT).

Föreslagen detaljplan innebär att en betydande del av dessa blandskogsmiljöer avverkas. Detta kan innebära en negativ påverkan på naturmiljön i form av brist på värdefulla strukturer och fragmentering av biotoptypen, vilket kan bidra till försvagade spridningssamband för arter knutna till gamla grova barr- och lövträd.

Sammantaget bedöms planerad bebyggelse medföra måttliga negativa konsekvenser då förslaget innebär ett mindre intrång i ett område med högt naturvärde, bland annat genom avverkning av värdefulla träd vilket innebär risk för påverkan på rödlistade arter.

Figur 7. Flerskiktad blandskogsmiljö i den sydvästra delen av området.

7.5 KONSEKVENSER FÖR SÄRSKILT SKYDDSVÄRDA TRÄD

Vid trädinventeringen våren 2019 (Bilaga 1.3) identifierades 72 träd med sådana kvaliteter att de bedömdes vara värdefulla enligt ovan nämnda kriterier. Av dessa bedömdes 10 träd, varav nio ekar och en tall, som särskilt skyddsvärda enligt Naturvårdsverkets definition (se bilaga 1.3). Merparten av dessa träd återfinns i områden som kommer att undantas från exploatering. Dock har två särskilt skyddsvärda träd vid föreslagen bebyggelse bedömts utgöra möjliga riskobjekt till följd av försämrad vitalitet. Dessa träd har under sommaren 2019 besiktigats av arborist enligt TRAQ-metoden¹ (Arbor konsult 2019).

Ett av träden (en särskilt skyddsvärd ek som mäter 125 cm i stamdiameter vid 1,3 m) står invid befintlig skolgård. Av resultatet från besiktningen framgår att det finns viss risk att större stamdelar och grenar kollapsar och något sannolikt att det orsakar person- och/eller materiella skador. För att minska riskerna rekommenderas en hård beskärning till en s.k. trädruin där huvudstam och alla huvudgrenar kortas in ytterligare för att förhindra grenbrott. Förutsatt att eken kan lämnas kvar som trädruin på lång sikt bedöms denna åtgärd inte nämnvärt försämra trädets betydelse för områdets naturvärden. Grova grenar som kapas kan med fördel placeras ut som död ved på lämpliga solbelysta platser i närheten.

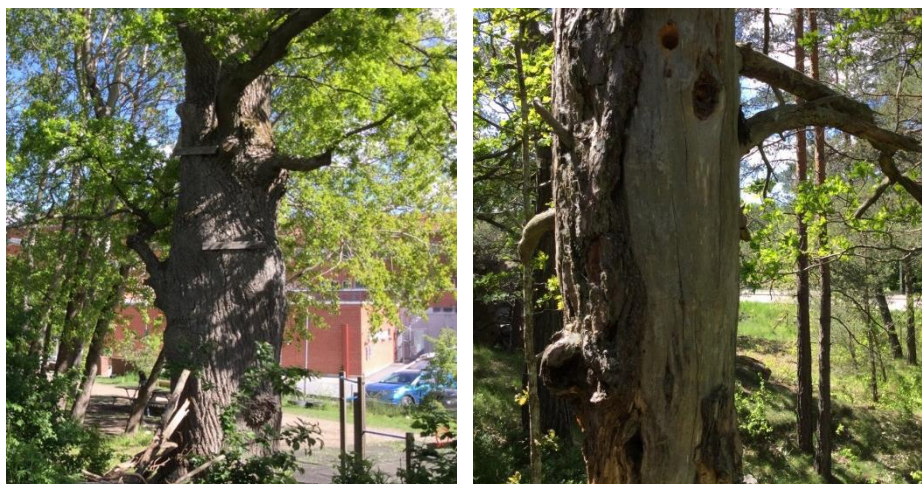
Det andra trädet (en mycket grov tall som mäter 80 cm i stamdiameter vid 1,3 m) är rötskadat med håligheter och mulm samt påväxt av tallticka. Trädet växer vid planerad bostadsgård. Besiktningen visade att det bedöms som troligt att hela trädet och/eller grenar kollapsar inom 10 år och risken för att det orsakar allvarliga person- och/eller materiella skador som något sannolikt. Då inga andra åtgärder bedöms kunna minska riskerna

¹ TRAQ = modell för riskbedömning framtagen av International Society of Arboriculture enligt Best Management Practices for Tree Risk Assessment

rekommenderas fällning av trädet. Trädet har i dagsläget stor betydelse för biologisk mångfald med flera bohål, mulm, svamppåväxt mm. För att kompensera för fällning av detta träd bör grova delar av trädet placeras ut som död ved i solbelysta lägen på intilliggande hällmark för att gynna framförallt vedlevande insekter.

Konsekvenserna för särskilt skyddsvärda träd bedöms som små till måttliga då planförslaget innebär viss avverkning av särskilt skyddsvärda träd som utgör värdefulla livsmiljöer för många arter.

Figur 8. Till vänster: Särskilt skyddsvärd ek invid blivande bostadsgård. Till höger: Särskilt skyddsvärd tall vid planerad bostadsgård.

7.6 KONSEKVENSER FÖR ARTER

Ett fåtal övriga naturvårdsarter har registrerats i området. Dessa arter är ekticka (NT), talticka (NT) och stare (VU). Sedan tidigare finns även naturvårdsarterna rävticka (NT), mindre träfjäril (NT), grön aspvedbock (NT) och aspvedgnagare (signalart) noterade i området. Utöver de arter som redovisats har ett antal förbiflygande fåglar av vanligt förekommande arter noterats. De arter som påträffats i området och som omfattas av artskydds-förordningen bedöms inte beröras på ett sådant sätt att områdets kontinuerligt ekologiska funktion försämras eller att lokala populationer påverkas negativt.

Konsekvenserna för arter bedöms sammantaget som små till måttliga, då planerad exploatering innebär en exploatering av ett område med noterad förekomst av flera naturvårdsarter.

7.7 KONSEKVENSER FÖR EKOSYSTEMTJÄNSTER

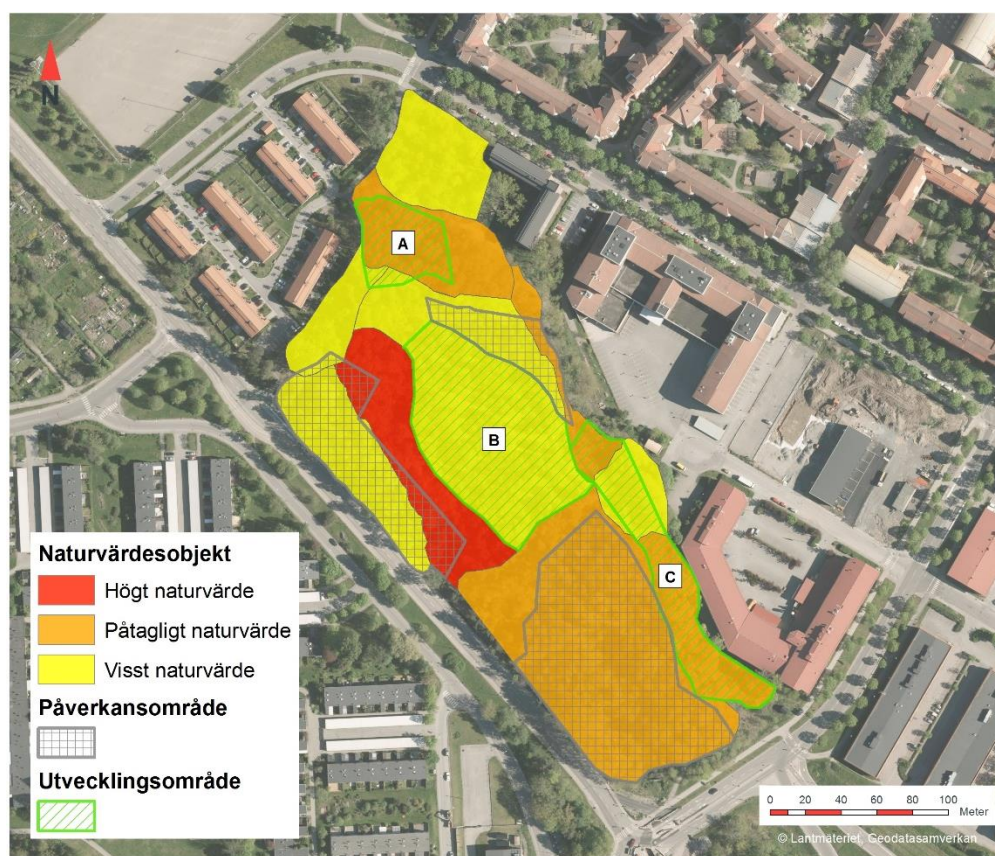
Planförslaget innebär en viss förlust av naturmark vilket kan ha en negativ effekt på ekosystemtjänster, bland annat ett områdes förmåga att reglera temperatur och nederbörd, rena luft, bidra till funktion som livsmiljö och spridningsområde för biologisk mångfald. Dock bevaras en del av naturmiljön inom området och förutsättningar finns för att utveckla och stärka befintliga

naturmiljöer med fokus på att öka förutsättningarna för ekosystemtjänster som biologisk mångfald, se avsnitt 8. En fördjupad analys av ekosystemtjänster och förslagets påverkan på dessa, eller platsens framtida behov av specifika tjänster, har inte utförts. Därav ges inte heller någon sammanlagd bedömning av konsekvenserna för ekosystemtjänster.

8 UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

I Situationsplanen anges att ett antal grönytor ska lämnas som naturmark (Figur 2). För de naturmiljöer som sparas i detaljplanen finns möjligheter att utveckla och stärka befintliga naturvärden genom kompensationsåtgärder som t.ex. friställning av värdefulla träd, tillskapande av död ved på lämpliga platser i området samt att utreda möjligheten att vidta hydrogeologiska åtgärder för att förbättra förutsättningarna för t.ex. groddjur och insekter i områdets norra del.

Möjligheterna till positiva konsekvenser bygger på att det i den kvarvarande natur- och parkmarken tillämpas en naturvårdsinriktad skötsel enligt en skötselplan som också kan garantera en skötsel på mycket lång sikt. Vid konsekvensbedömningen har tre utvecklingsområden identifierats med avseende på naturvärden (Figur 9). Detta gäller bland annat det fuktigare lövskogspartiet i områdets norra del (A), hållmarksskogspartiet på en höjd centralt i området (B) samt stråket med ek i olika åldrar längs med områdets sydvästra del (C).

Figur 9. Identifierade utvecklingsområden utifrån föreslagen situationsplan med avseende på naturvärden. Ortofoto Stockholms stad.

8.1 UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR VÅTMARKSMILJÖER

I den norra delen av utredningsområdet finns en aspdominerad fuktlövskog (Utvecklingsområde A), i situationsplanen benämnd "kärret". Här finns planer på att utveckla områdets rekreativa och pedagogiska värden genom att bland annat anlägga spänger. Fuktskogen har tidigare pekats ut som kärnområde och potentiellt reproduktionsområde för groddjur i Stockholms stads habitatnätverk för våtmarkslevande arter. Vårens och sommarens inventeringar visade dock att området saknar en permanent vattenspegel och torkar ut under längre perioder. Dessutom saknades den typ av vattenvegetation som tillhandahåller livsmiljöer, äggläggingsplatser och yngelmiljöer för många våtmarkslevande arter. För att en vattensamling ska kunna fungera som fortplantningslokal krävs bland annat att den inte torkar ut under sommaren, samt att den är rikligt bevuxen med vattenvegetation. För vattensamlingarna i aktuellt område uppfylls inte dessa kriterier och det är därmed osannolikt att området idag utgör lekområde för groddjur. För att utveckla områdets funktion som livsmiljö för våtmarkslevande arter krävs en utredning av områdets hydrogeologiska förutsättningar samt en vidare utredning av möjligheterna att förbättra dessa genom att skapa fungerande tillflöde och avrinning av dagvatten till våtmarken. En annan lämplig åtgärd är att plantera in våtmarksgynnade arter som kan skapa värdefulla strukturer i området.

8.2 UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR TALLMILJÖER

I områdets centrala del finns en större, talldominerad hållmarksskog med mycket slitet markskikt (utvecklingsområde B). Miljön är bitvis flerskiktad och enstaka grov eller senvuxen tall förekommer. Här finns även ett visst inslag av yngre ek, rönn och en. Värdeelement som block eller död ved i form av torrträd, högstubbar och lågor saknas. Området används idag för skolverksamhet vilket bidrar till ett hårt slitage på området och hindrar utvecklingen av en variationsrik hållmarkstallskog med gynnsamma förutsättningar för biologisk mångfald. Ett tillskott av bostäder i området kan komma att ytterligare öka slitaget på markskiktet. Skulle det däremot vara möjligt att undvika det dagliga slitaget som området utsätts för i dagsläget genom att styra skolbarnens lek till andra delar av området (föreslagen naturlek) finns eventuellt möjlighet att påsikt stärka områdets funktion som livsmiljö och spridningsområde för barrskogslevande arter. För att åtgärda bristen på strukturer kan död ved från grova avverkade träd placeras ut i solbelysta lägen på hållmarken.

8.3 UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR EKMILJÖER

Det ädellövstråk som löper längs med områdets nordöstra gräns (utvecklingsområde C) undantas till stor del från bebyggelse i föreslagen detaljplan, vilket bidrar till att bevara möjliga spridningsvägar för arter knutna till äldre ekar. Dock finns viss risk för ökad beskuggning till följd av

uppförandet av nya byggnader i söder. Enligt den senaste uppföljningen av Stockholms stads ekdatabas (Stockholms stad 2016) finns inget restaureringsbehov i den aktuella ekmiljön. Delar av miljön, framförallt i öster, är dock under igenväxning och viss röjning samt friställning av ekar med förutsättningar att utveckla vidkronighet rekommenderas här för att på sikt förbättra området funktion som spridningsområde för arter knutna till gamla, grova ekar. Ytterligare åtgärder för att stärka spridningssambandet kan vara inplantering av ek samt uppsättning av s.k. mulmholkar på lämpliga platser.

9 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Området har en relativt lång kontinuitet som skogsområde och flera värdefulla gamla och grova träd förekommer. Naturmiljön är dock starkt påverkad av mänsklig aktivitet och är på flera håll hårt sliten. På hållmarken råder idag en avsaknad av död ved och markskiktet är i princip obefintligt. Skogen fyller dock en viktig funktion, dels som rekreatjonsområde för närboende och dels som spridningsmiljö för arter knutna till framförallt gamla grova ekar.

Föreslagen detaljplan innebär en fragmentering av områdets naturmiljöer, vilket kan innebära en begränsning av områdets förutsättningar för biologisk mångfald och funktion som ekologiskt spridningsområde. Dessutom finns risk för att en ökning av antalet boende i området även kan leda till ett ökat slitage på den naturmiljö som blir kvar.

Sammantaget bedöms konsekvenserna för områdets ekmiljöer som små till måttligt negativa, då planförslaget innebär ett mindre intrång i ett område som bedömts som kärnområde i habitatnätverket för eklevande arter och som även pekats ut som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen.

För områdets våtmarksmiljöer bedöms konsekvenserna som inga till smått negativa, i och med att området i stort undantas från exploatering. Konsekvenserna för områdets tallmiljöer bedöms som små till måttligt negativa, till följd av avverkning av tall och risk för ökat slitage på naturmiljön.

För blandskogsmiljöerna i området bedöms konsekvenserna som måttligt negativa, då förslaget innebär ett mindre intrång i ett område med högt naturvärde, bland annat genom avverkning av värdefulla träd vilket innebär risk för påverkan på rödlistade arter.

Konsekvenserna för särskilt skyddsvärda träd bedöms som små till måttliga då planförslaget innebär viss avverkning av särskilt skyddsvärda träd som kan utgöra värdefulla livsmiljöer för många arter. Konsekvenserna för arter bedöms sammantaget som små till måttligt negativa, då planerade åtgärder innebär en exploatering av ett område med noterad förekomst av flera naturvårdsarter.

För att kompensera för den förlust av naturmiljöer som följer av planerad exploatering föreslås ett antal åtgärder för att stärka områdets kvarvarande naturmiljöer och sträva efter att upprätthålla områdets funktion som spridningslänk för biologisk mångfald:

1. Spara gamla och grova eller på annat sätt skyddsvärda träd så långt det är möjligt och vidta erforderliga skyddsåtgärder vid arbeten i närheten av dessa.
2. Ersätt avverkade värdefulla träd med nyplantering eller friställning av yngre individer av samma art.
3. För de träd som lämnas kvar inom områden för parkmark, naturlek eller andra anordningar bör markmiljön förstärkas och skyddas mot kompaktering enligt de åtgärder som beskrivs i dokumentet Bedömning av träd, okulär besiktning. Gamla Tyresövägen, Skarpnäck 2019-06-07 (Arbor konsult 2019).
4. Öka mängden grov död ved i solbelysta lägen, framförallt på hållmarken.
5. Anlägga stigar genom området för att minska slitage på markskiktet i övriga skogsområden samt om möjligt styra leken till planerat område för naturlek.
6. Utredda förutsättningarna att leda samt avleda vatten till och från våtmarken för att skapa en permanent vattenspegel.
7. Plantera in inhemska våtmarksgynnade växtarter i våtmarken i samråd med ekolog.
8. Gallra och friställa värdefulla träd i den igenväxande ekmiljön samt eventuellt uppsättning av s.k. mulmholkar för att gynna vedlevande insekter och stärka spridningssamband.

10 REFERENSER

Arbor konsult 2019. Bedömning av träd, okulär besiktning. Gamla Tyresövägen, Skarpnäck 2019-06-07.

Artportalen, <http://www.artportalen.se>, 2019-03-07.

Dataportalen, Stockholms stad, <http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>, information hämtad 2019-03-01.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Länsstyrelsernas nationella geodata, information hämtad 2019-03-01.

Länsstyrelsen 2016. Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län. Rapport 2016:7.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2006. Landskapsekologisk analys för miljöbedömning: Metodutveckling med groddjur som exempel. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.

SIS, 2014: *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*. SVENSK STANDARD SIS 199000:2014.

SIS, 2014: *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000*. Teknisk rapport. SIS-TR 199001:2014.

SLU, 2015. ArtDatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Stockholms stad, 2007. Stockholms unika ekmiljöer – Förekomst, bevarande och utveckling.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 39 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

Bilaga 1

NATURVÄRDESDINVENTERING

GAMLA TYRESÖVÄGEN, STOCKHOLMS STAD

2019-06-18

wsp

NATURVÄRDESMONITORERING

Gamla Tyresövägen, Stockholms stad

KUND

Stockholms stad - Exploateringskontoret

KONSULT

WSP Environmental Sverige

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Maria Enskog Maxson
maria.enskog@wsp.com
010-722 88 07

Tove von Euler
tove.von.euler@wsp.com
010-722 93 12

UPPDRAGSNAMN
NVI Gamla Tyresövägen

UPPDRAGSNUMMER
10283428

FÖRFATTARE
Tove von Euler

DATUM
2019-06-11

ÄNDRINGSDATUM
2019-09-11

Granskad av
Maria Enskog Maxson

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
1.1	METODIK OCH OMFATTNING	4
1.2	OMRÅDESBESKRIVNING	5
1.3	NATURMILJÖ	6
1.3.1	Skevrodsskogen	6
1.3.2	Habitatnätverk för eklevande arter	7
1.3.3	Habitatnätverk för groddjur	8
1.3.4	Tidigare inrapporterade naturvårdsarter	9
2	RESULTAT	10
2.1	NATURVÄRDESINVENTERING	10
2.1.1	Naturvärdesobjekt	10
2.1.2	Fynd av skyddade och/eller rödlistade arter	22
2.1.3	Värdeelement	22
2.1.4	Fördjupad artinventering groddjur	23
3	BEDÖMNINGAR	25
3.1	SAMLAD BEDÖMNING	26
4	REFERENSER	27

BILAGOR

- 1.2 Metodik naturvärdesinventering enligt SIS-standard
- 1.3 PM Trädinventering Gamla Tyresövägen

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av Exploateringskontoret utfört en naturvärdesinventering av planområdet Gamla Tyresövägen, Stockholms stad, med fördjupad artinventering av groddjur. Fältinventeringar i området har genomförts under perioden 26 mars till den 4 juni 2019 av Tove von Euler och Maria Enskog Maxson.

Inom Stockholms stads Program för Bagarmossen och Skarpnäck (Dnr 2014-12380) planeras en utbyggnad av bostadsområdena Bagarmossen och Skarpnäck med ca 3500 nya bostäder. Områdena ska stärkas genom fler bostäder, förskolor, bättre service och kollektivtrafik, samt fler attraktiva platser för möten och rekreation, där natur- och kulturvärden behålls och utvecklas. Ny bebyggelse planeras att förläggas till sex huvudsakliga delområden, varav Gamla Tyresövägen är ett. Förslaget omfattar ca 500 lägenheter, lokaler samt en förskola. Planområdet består av del av fastigheten Skarpnäcks gård 1:1 och Sköndal 3:1. Ny bebyggelse planeras i området närmast Gamla Tyresövägen och den östra delen av skogen ska bevaras och utvecklas med områden för lek.

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma vilka naturvärden dessa områden har. Identifierade områden och sammanställning av befintlig information redovisas i rapporten.

1.1 METODIK OCH OMFATTNING

Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 19900:2014a och b). Metodiken som använts beskrivs mer ingående i Bilaga 1.

Naturinventeringen och naturvärdesbedömningen omfattade:

- Inventering av befintlig information rörande riksintressen, Natura 2000-områden, områdets eventuella skyddsvärda biotoper, rödlistade arter, naturreservat, nyckelbiotoper, m.m. Denna information har bland annat hämtats in från Stockholms stad, Länsstyrelsen i Stockholms län, ArtDatabanken och Skogsstyrelsen.
- En naturvärdesinventering i fält med detaljeringsgrad fält detalj (genomförd den 29 maj 2019), med tilläggen naturvärdesklass 4, värdeelement, detaljerad redovisning av artförekomst samt fördjupad artinventering groddjur. Inventeringen inkluderade systematisk naturvärdesbedömning samt klassificering av områden med avseende på naturvärden som identifierats vid fältbesöket. I uppdraget kartlades även påträffade naturvårdarter och grova, eller på annat sätt särskilt skyddsvärda, träd inom området.

Fördjupad artinventering av groddjur utfördes i enlighet med Naturvårdsverkets Manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur (Naturvårdsverket 2010).

Den 26 mars genomfördes en kartläggning av förekommande småvatten i området. Dessa småvatten återbesöktes sedan nattetid vid tre tillfällen (den 16 april, 13 maj och 3 juni) då förekomst av groddjur i form av vuxna individer, rom eller yngel eftersöktes genom att lysa med ficklampa i 30 sekunder var femte meter längs med strandkanten vid varje inventeringsobjekt. Vid varje objekt lyssnades också efter spel.

Inför planerad exploatering har Stockholms stad genomfört en noggrann geografisk inmätning av träd i området under vintern 2018-2019. Utifrån detta material genomförde WSP under mars 2019 en trädinventering med kartläggning av värdefulla träd och bedömning av enskilda träds betydelse för biologisk mångfald sett till bevarandevärde och betydelse för spridning. Resultatet av denna inventering redovisas i en separat PM, se bilaga 2.

1.2 OMRÅDESBESKRIVNING

Det aktuella planområdet, Skevrodrets skog, är ca 6 hektar stort och är beläget nordöst om Gamla Tyresövägen i Skarpnäck (Figur 1). Skogen utgörs av hållmarkstallskog med inslag av gamla och grova tallar, ädellövmiljöer med gamla grova ekar och aspdominerad fuktlovskog. Skogsområdet används flitigt av boende i området samt närliggande skolverksamhet.

Figur 1. Översiktsskarta över Skevrodrets skog, Skarpnäck. Bakgrundskartor Stockholms stad.

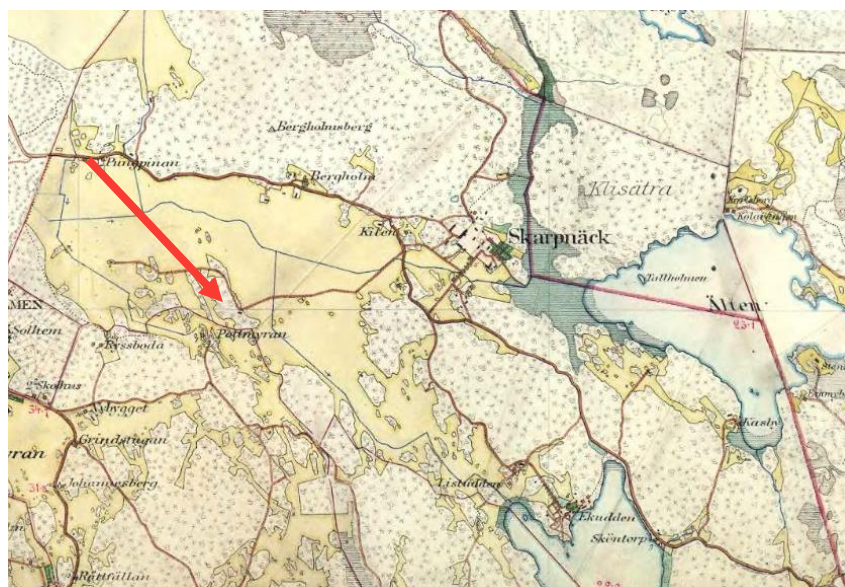

1.3 NATURMILJÖ

1.3.1 Skevrodsskogen

Skevrodsskogen är belägen inom stadsdelen Skarpnäck, som fått sitt namn efter Skarpnäcks gård. Området är historiskt präglad av jordbruk och den moderna stadsdelen växte fram under andra hälften av 1900-talet. Skogen angränsar till Skarpnäcksfältet, som länge var ett sportflygfält, men som sedan början av 1980-talet till stor del är bebyggt med bostäder. Historiska kartor visar att inventeringsområdet tidigare varit omgivet av ett öppet landskap och varit skogbeväxt under en längre tid (figur 2 och 3). Förekomst av äldre grova och vidkroniga träd i området tyder dock på att skogen troligen historiskt varit mer öppen.

Idag utgörs naturmiljön av en varierad blandskogsmiljö med hållmarkstallskog på höjderna och lövskog med ädellövinslag i lägre partier. Inslag av gammal och grov ek och tall förekommer. I områdets nordvästra del finns ett parti med aspdominerad fuktlovskog.

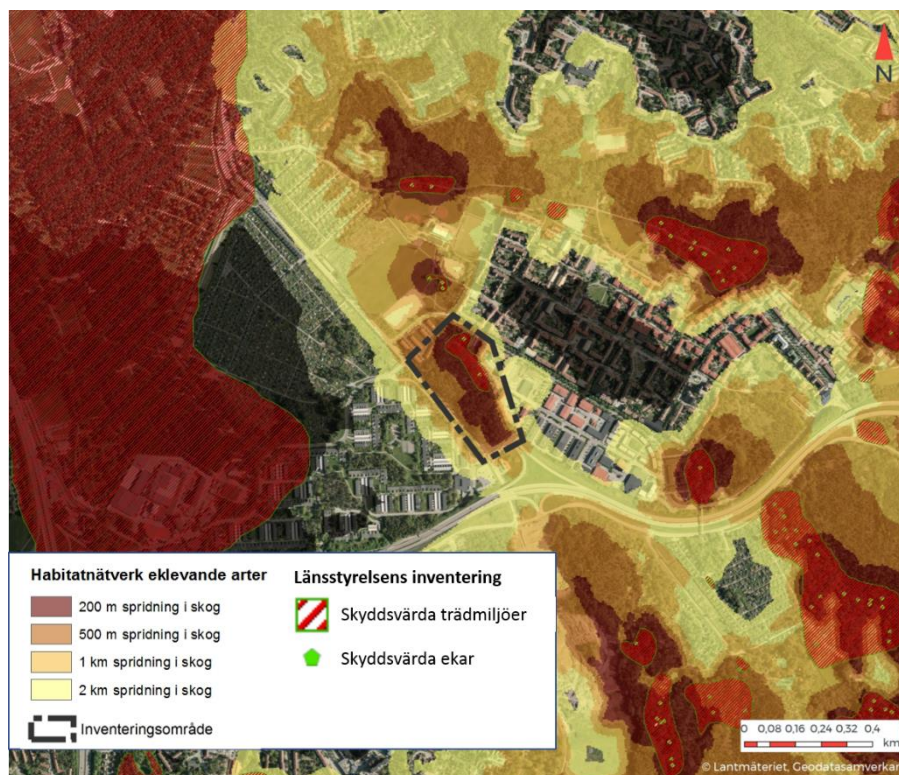
Figur 2. Häradsekonomska kartan från åren 1901-1906. Röd pil markerar ungefärligt läge för nuvarande Skevrodsskogen. Källa: Lantmäteriets historiska kartor.

Figur 3. Ekonomiska kartan från 1950-talet. Röd pil markerar ungefärligt läge för nuvarande Skevrodsskogen. Källa: Lantmäteriets historiska kartor.

1.3.2 Habitatnätverk för eklevande arter

Skevrodsskogens ekbestånd ingår i en värdetrakt för ek enligt Stockholms stads ekinventering och ekarna i områdets östra del är utpekade som träd i behov av restaurering (Stockholms stad 2007). Skogen utgör också kärnområde i stadens habitatnätverk för eklevande arter (Mörtberg et al. 2007). Habitatnätverk beskriver livsmiljöer som är länkade till varandra utifrån arternas specifika habitatkrav och spridningsförmåga. Ekmiljön har även pekats ut som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen och två särskilt skyddsvärda träd finns sedan tidigare utpekade i området (figur 4).

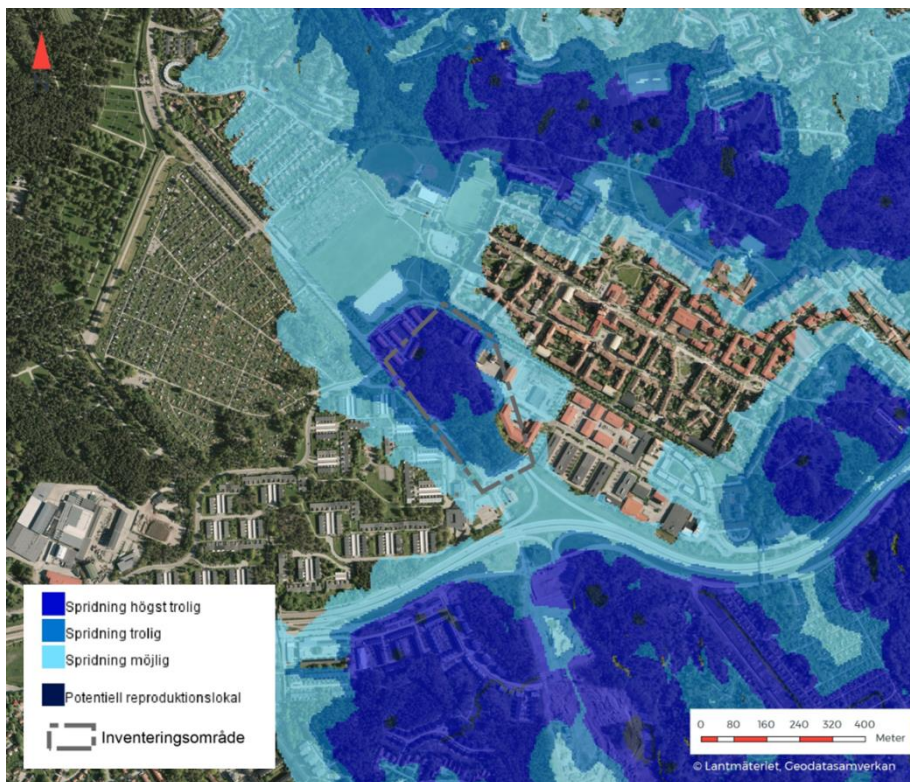

Figur 4. Området Skevrodsskogen utgör kärnområde för eklevande arter och den nordöstra delen är utpekad som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen. Karta Stockholms stad.

1.3.3 Habitatnätverk för groddjur

Områdets norra del är utpekad som kärnområde (spridning högst trolig) i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur. Här finns även ett fuktområde som är utpekad som potentiell reproduktionslokal för groddjur (Mörtberg et al. 2006). Modellerna för habitatnätverket för groddjur är baserade på exempelarten vanlig padda. Våtmarker är viktiga leklokaler för paddor och andra groddjur, och som figur 5 visar finns möjliga spridningsvägar norrut mot Bagarmosseskogen, söderut mot Flatenområdet och österut mot Nackareservatet.

Figur 5. Den norra delen av Skevrodsskogen är utpekad som kärnområde och potentiell reproduktionslokal i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur. Karta Stockholms stad.

1.3.4 Tidigare inrapporterade naturvårdsarter

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, ansvarsarter och signalarter. Dessa indikerar att ett område har högt naturvärde eller i sig självt är av särskild betydelse för biologisk mångfald. För mer information om naturvårdsarter, se Bilaga 1.

En utsökning av naturvårdsarter i ArtPortalen genomfördes den 7 mars 2019 för rapporteringsperioden 2000-2018. Vid en tidigare naturvärdesinventering omfattande hela programområdet Bagarmossen – Skarpnäck (Ekologigruppen 2014) bedömdes Skevrodsskogen ha höga naturvärden. Exempelvis noterades arter knutna till gamla och grova träd, bland annat talticka (NT), ekticka (NT), mindre träfjäril (NT), aspvedgnagare (signalart) och grön aspvedbock (NT).

2 RESULTAT

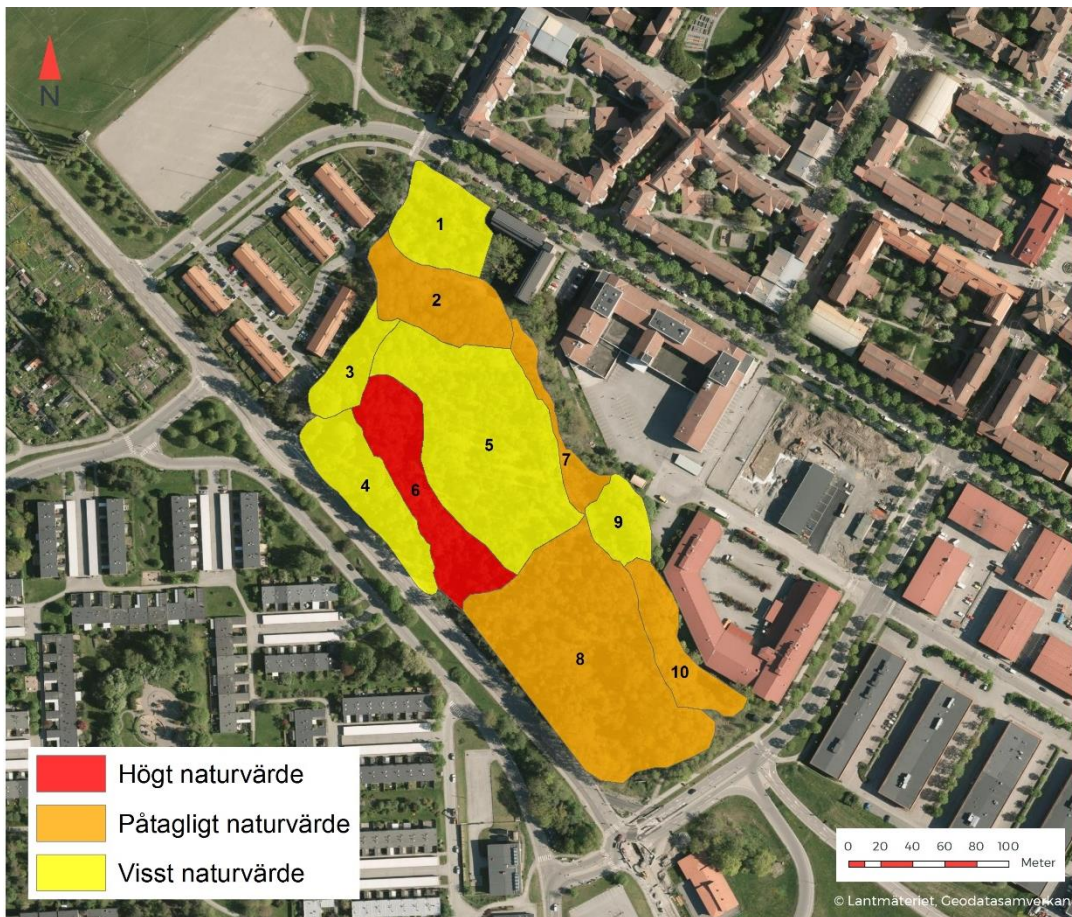
2.1 NATURVÄRDESINVENTERING

En naturvärdesinventering i fält genomfördes den 29 maj 2019. Resultatet av naturvärdesinventeringen redovisas nedan. Redovisningen är uppdelad i tre delar med följande ordning:

- 1.4.1 Naturvärdesobjekt (10 objekt)
- 1.4.2 Fynd av skyddade och/eller rödlistade arter (7 arter)
- 1.4.3 Registrerade värdeelement (15 st)

2.1.1 Naturvärdesobjekt

Totalt identifierades 10 naturvärdesobjekt (se Figur 6). Naturvärdesobjekten beskrivs i detalj nedan. Tidigare registrerade artfynd som erhållits via ArtPortalen är markerade med *.

Figur 6. Karta över identifierade naturvärdesobjekt.

Objekt 1:

Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde

Naturvärden: *Flerskiktad hållmarksskog, äldre träd*

Beskrivning: Liten hållmarksskog med olikåldrig tall, yngre ek, inslag av en, rönn, björk och enstaka torrträd. Litet inslag av klen död ved. Biotopvärdet bedöms som visst och artvärdet som obetydligt.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 2:

Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde

Naturvärden: *fuktlövskog, liggande och stående död ved, aspar med bohål*

Beskrivning: Fuktlövskog, aspdominerad. Nästan helt torrlagd vid inventeringstillfället. Död ved förekommer i form av lågor och högstubbar. Flertalet aspar med bohål för fåglar, varav åtminstone en med häckande stare. Visst inslag av yngre ek, enstaka tall. Biotopvärdet bedöms som påtagligt och artvärdet bedöms som visst.

Naturvårdsarter: *Stare (VU)*

Objekt 3:

Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde

Naturvärden: *Flerskiktad brynmiljö, bohål för fåglar*

Beskrivning: Aspdominerat lövskogsbryn, förekomst av medelgrov asp med bohål, visst inslag av yngre tall och gran samt sälg, björk och en. Stående och liggande död ved förekommer sparsamt. Visst biotopvärde, obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 4:

Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde

Naturvärden: *Brynmiljö, bohål för fåglar*

Beskrivning: Lövskogsbryn mot vägen med yngre träd av framförallt björk, tall, sälg, asp, fläder, ek och rönn. Enstaka torrträd. Gamla träd saknas. Buskskiktet utgörs främst av lövsly. Många träd har bohål för fåglar. Biotopvärdet bedöms som visst och artvärdet bedöms som obetydligt.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 5:

Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde

Naturvärden: *Senvuxen tall*

Beskrivning: Talldominerad hållmarksskog med mycket slitet markskikt. Används som skolgård. Miljön är bitvis flerskiktad och enstaka grov tall förekommer. Visst inslag av yngre ek, rönn och en. Död ved saknas. Visst biotopvärde, obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 6:

Naturvärdesklass 3 – Högt naturvärde

Naturvärden: *Grova träd, död ved, hålträd*

Beskrivning: Flerskiktad skogsmiljö med rikligt förekomst av hålträd, inslag av mycket grov tall med håligheter och mulm samt påväxt av talticka, grov ek bevuxen med ekticka, inslag av död ved i form av torrträd och lågor. Påtagligt biotopvärde och påtagligt artvärde.

Naturvårdsarter: *Tallticka (NT), ekticka (NT), rävticka (NT)*, aspvedgnagare*, grön aspvedbock (NT)*, mindre träffjäril (NT)**

Objekt 7:

Naturvärdesklass 3 – Visst naturvärde

Naturvärden: *Grova träd, död ved*

Beskrivning: Gles ekmiljö med inslag av enstaka mycket grova träd. Fynd av naturvårdsarten ekticka. Visst inslag av död ved. Mycket slitet markskikt, används som skolgård. Visst biotopvärde och visst artvärde.

Naturvårdsarter: *Ekticka (NT)*

Objekt 8:

Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde

Naturvärden: *Död ved, grova träd*

Beskrivning: Flerskiktad blandskog på hållmark med visst inslag av död ved i form av torrträd och lågor. Talldominerad miljö med inslag av ek, gran, rönn, en, björk, asp, sälg och hassel. Riktigt gamla träd saknas. Fuktigare partier med klen död ved förekommer. Bitvis örtrikt fåltskikt. Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 9:

Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde

Naturvärden: *Bohåll för fåglar*

Beskrivning: Lövskogsmiljö med enstaka aspar med bohåll, annars inga särskilda naturvärden. Inslag av öppen gräsmark med ung asp och björk. Även ung ek förekommer längs med gångvägen. Död ved förekommer sparsamt. Visst inslag av yngre tall. Visst biotopvärde och obetydligt artvärde.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

Objekt 10:

Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde

Naturvärden: *Grova träd, död ved*

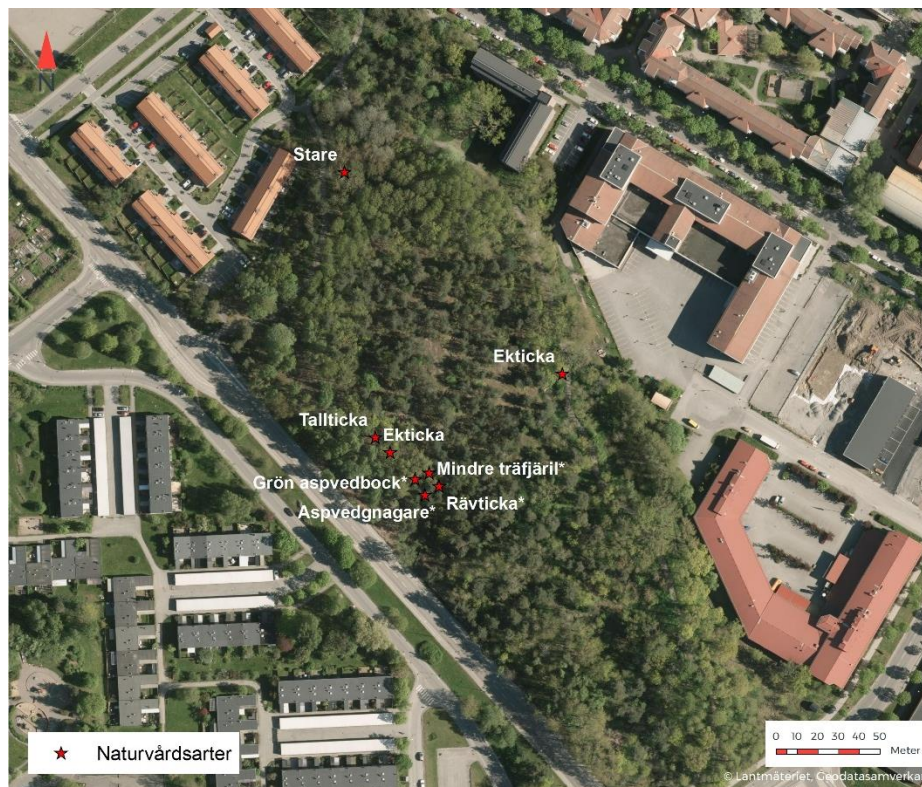
Beskrivning: Igenväxande ekmiljö med förekomst av gamla grova och vidkroniga ekar. Död ved förekommer sparsamt i form av lågor. Spår av vedlevande insekter. Visst inslag av tall och yngre björk. Trivialt fåltskikt. Området ingår i habitatnätverk för eklevande arter och är även utpekat i Stockholms stads ekdatabas. Biotopvärdet bedöms som påtagligt och artvärdet som obetydligt.

Naturvårdsarter: *Inga observerade*

2.1.2 Fynd av skyddade och/eller rödlistade arter

Ett fåtal naturvårdsarter noterades vid inventeringstillfället (figur 7). Dessa arter var ekticka (NT), tallticka (NT) och stare (VU). Sedan tidigare finns även naturvårdsarterna rävticka (NT), mindre träfjäril (NT), grön aspvedbock (NT) och aspvedgnagare (signalart) noterade i området.

Figur 7. Fynd av naturvårdsarter inom inventeringsområdet. Tidigare registrerade artfynd som erhållits via ArtPortalen är markerade med *.

2.1.3 Värdeelement

Vid naturvärdesinventeringen registrerades 15 så kallade värdeelement, det vill säga enskilda objekt, exempelvis träd och block, med positiv betydelse för biologisk mångfald (figur 8). Merparten av dessa objekt utgjordes av död ved i form av stående döda träd (torrträd), högstubbar och liggande döda träd (lågor). Även enstaka hålträd identifierades.

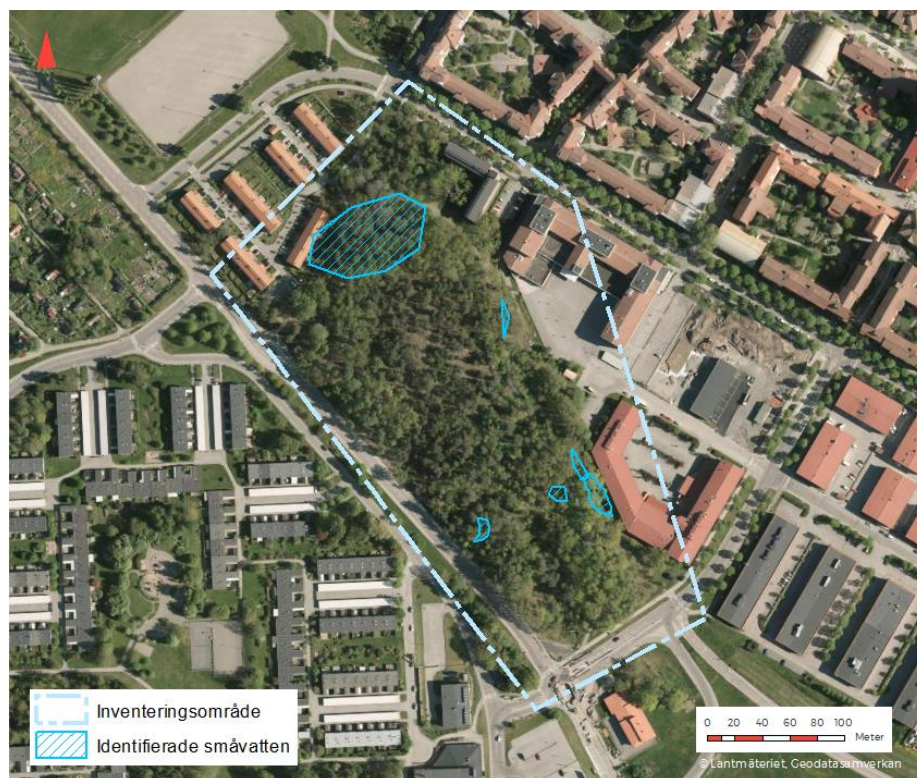

Figur 8. Identifierade värdeelement inom inventeringsområdet.

2.1.4 Fördjupad artinventering groddjur

En fördjupad artinventering av groddjur genomfördes under perioden mars – juni 2019. Totalt gjordes fyra fältbesök. Vid det första besöket den 26 mars gjordes en kartläggning av samtliga småvatten i området. Totalt identifierades fem objekt, varav det största objektet även är utpekat som möjlig reproduktionslokal i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur (figur 9 och 10). Området återbesöktes sedan nattetid vid tre tillfällen; den 16 april, den 13 maj och den 3 juni. Vid nattbesöken var samtliga mindre småvatten uttorkade och stående vatten fanns endast vid det större fuktområdet i inventeringsområdets norra del. Även denna del var så gott som torrlagd vid det sista fältbesöket den 3 juni. Förekomsten av vattenvegetation var dessutom mycket sparsam, något som sannolikt försvårar groddjurens reproduktion då det saknas lämpliga gömställen och andra strukturer för t.ex. romläggning. Inga observationer av groddjur gjordes vid något av besöken, vare sig i form av vuxna individer, rom eller yngel.

Figur 9. Identifierade vattenområden vid inventering i mars 2019. Samtliga objekt var så gott som torrlagda vid det sista besöket i juni 2019.

Figur 10. Område utpekat som möjlig reproduktionslokal i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur. Stående vatten noterades i mars 2019, men lokalen var torrlagd vid det sista besöket i juni 2019.

3 BEDÖMNINGAR

Fältinventeringen visade på en variationsrik naturmiljö med inslag av hållmarkstallskog, glesa lövskogsmiljöer med ädellövinslag, tät lövskog och fuktlövskog. En tidigare genomförd trädinventering (bilaga 2) visade på en relativt hög förekomst av gamla grova och värdefulla träd i området, framförallt ek och tall. En stor mängd organismer är knutna till gamla ekar, däribland många vedlevande insekter. Även yngre ekar är viktiga element i landskapet, då de utgör framtida ersättare till de äldre träden. I området fanns en hög andel aspar med bohål, vilka utgör viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

Större delen av utredningsområdet har bedömts inneha *Visst till påtagligt naturvärde*. I området finns enstaka skyddsvärda träd och sedan tidigare observationer av rödlistade och fridlysta arter, varav en del observerades i fält. På höjderna är förekomsten av värdeelement som t.ex. död ved mycket sparsam. I lägre partier förekommer däremot relativt rikligt med död ved och i fuktskogsområdet i norr finns flera torrträd och högstubbar. De döda/döende träd som förekommer har ofta bohål för hackspettar och andra fåglar.

Ett mindre område i den västra delen har klassats som *högt naturvärde*, framförallt med anledning av en rik förekomst av värdefulla strukturer, s.k. värdeelement, bland annat gamla grova träd, högstubbar och lågor, samt förekomst av flera naturvårdsarter. Andra värdefulla områden är fuktlövskogspartiet i norr samt den igenväxande ekmiljön i områdets östra del.

Inventeringsområdet har tidigare bedömts kunna utgöra ett värdefullt spridnings- och fortplantningsområde för groddjur, framförallt den norra delen. Ett fåtal vattensamlingar förekommer i området, bland annat ett par utgrävda diken och ett större sammanhängande fuktlövskogsparti. Dessa var dock till största del uttorkade vid de sista fältbesöken. För att en vattensamling ska kunna fungera som fortplantningslokal krävs bland annat att den inte torkar ut under sommaren, samt att den är rikligt bevuxen med vattenvegetation. För vattensamlingarna i Skevrodsskogen uppfylls inte dessa kriterier och det är därmed osannolikt att området utgör lekområde för groddjur. Dock kan området ändå utgöra ett möjligt spridningsområde även om inga groddjur noterades under fältinventeringen.

3.1 SAMLAD BEDÖMNING

Området har en relativt lång kontinuitet som skogsområde och flera värdefulla gamla och grova träd förekommer. Naturmiljön är dock starkt påverkad av mänsklig aktivitet och är på sina håll hårt sliten. På hållmarken råder en avsaknad av död ved och markskiktet är i princip obefintligt. Skogen fyller dock en viktig funktion, dels som rekreationsområde för närboende och dels som spridningsmiljö för arter knutna till framförallt gamla grova ekar. Att det finns ett samband mellan grönområden är viktigt för att bevara den biologiska mångfalden och för arters långsiktiga fortlevnad. En förlust av enskilda miljöer, såsom träd, kan öka fragmenteringen av naturmiljöer i stadslandskapet vilket i sin tur kan påverka och försämra ekologiska samband mellan olika grönområden. Vid eventuell exploatering är det därför viktigt att beakta dessa spridningssamband för att bevara områdets funktion som spridningslänk för arter knutna till äldre träd. Gamla och grova eller på annat sätt skyddsvärda träd bör därför sparas så långt det går. I de fall grova träd avverkas bör dessa placeras ut på lämpliga platser i närområdet för att gynna vedlevande arter. Kompensation för avverkning av träd genom t.ex. nyplantering eller friställning av yngre individer kan också vara aktuellt.

4 REFERENSER

Artportalen, <http://www.artportalen.se>, 2019-03-07.

Dataportalen, Stockholms stad,
<http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>, information hämtad 2019-03-01.

Ekologigruppen, 2014. Naturvärden i planområdet Bagarmossen – Skarpnäck.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Länsstyrelsernas nationella geodata, information hämtad 2019-03-01.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2006. Landskapsekologisk analys för miljöbedömning: Metodutveckling med groddjur som exempel. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.

Naturvårdsverket, 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur.

SIS, 2014: *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*. SVENSK STANDARD SIS 199000:2014.

SIS, 2014: *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000*. Teknisk rapport. SIS-TR 199001:2014.

SLU, 2015. ArtDatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Stockholms stad, 2007. Stockholms unika ekmiljöer – Förekomst, bevarande och utveckling.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 39 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

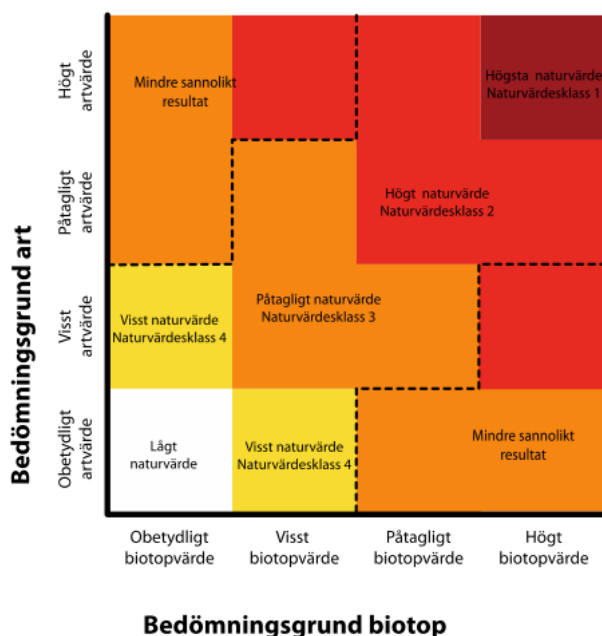
BILAGA 1.2 METODIK

Metodik använd vid naturvärdesinventeringen

Undersökningen omfattar en allmän inventering av bakgrundsinformation, ett fältbesök och en systematisk bedömning av naturvärden enligt standardiserad metod (SIS 2014a och b). Med naturvärde avses i denna standard endast betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop (Figur 1). Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Geografiska områden som i sitt nuvarande tillstånd inte bidrar till sådan mångfald har lågt naturvärde. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

I den allmänna inventeringen av bakgrundsinformation ingår inventering av befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial från berörda myndigheter, kontakter med myndigheter och informationsökning i öppna databaser. Aktuellt område inventeras översiktligt i fält med avseende på förekommande naturtyper och markanvändning.

Den systematiska naturvärdesbedömningen syftar till att uppskatta underlaget för biologisk mångfald. Rödlistade arter, signalarter och andra naturvårdsarter noteras. Naturvärdesbedömningen baseras på att mäta egenskaper i naturen – strukturer, åldersfördelning, avdöende, topografi, bördighet, kulturpåverkan, m.m. – som är av betydelse för mängden kärlväxter, mossor, lavar, vedlevande svampar, fåglar, insekter och övriga djur d.v.s. biologisk mångfald.

Figur 1. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en viss naturvärdesklass. Figuren är tagen ur SIS standard 199000 (SIS 2014a).

Naturvärdesklasser

Inom området förekommande naturtyper klassas på en gemensam skala utifrån naturvärde. Ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde, bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser där klasserna är:

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop. Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

Högsta naturvärde – (Naturvärdesklass 1) Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – (Naturvärdesklass 2) Stor positiv betydelse för biologisk mångfald

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass *urvatten*, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

Påtagligt naturvärde – (Naturvärdesklass 3) Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass inte behöver vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass *restaurerbar ängs- och betesmark*, Skogsstyrelsens *objekt med naturvärde*, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass *naturvatten*.

Visst naturvärde – (Naturvärdesklass 4) Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass inte behöver vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, till exempel äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

Naturvårdsarter

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, ansvarsarter och signalarter. Dessa indikerar att ett område har högt naturvärde eller i sig självt är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter har lanserats av ArtDatabanken som ett verktyg vid naturvärdesbedömning och sökning efter naturvårdsarter är nu möjligt i ArtPortalen.

ArtPortalen är en oberoende samlingsplats för fynd av arter som finansieras av ArtDatabanken och Naturvårdsverket. Den enskilde rapportören bestämmer själv vad som skall rapporteras. Alla fynd publiceras först och kvalitetsgranskas i efterhand. Huvuddelen av fynduppgifterna i Artportalen ligger öppet för fri visning, dock har ett fåtal arter bedömts vara så känsliga att de exakta lokaluppgifterna inte visas fritt på nätet, t.ex. häckningsplatser för rovfåglar och sällsynta orkidéer.

Rödlistan (ArtDatabanken 2015) är en redovisning av arters risk att dö ut från ett område. De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade. Kategorin Kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så dålig att de inte kan placeras i någon kategori. Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterierna från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN).

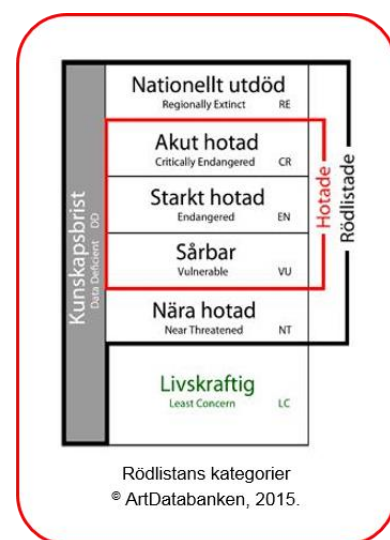
Regeringen fridlyser växt- och djurarter genom att ange dessa i artskyddsförordningens bilagor. De växt- och djurarter som är markerade med ett N i bilaga 1 till artskyddsförordningen har fridlysts för att uppfylla kraven i EU:s habitatdirektiv. I bilaga 2 till artskyddsförordningen anges alla övriga arter som är fridlysta i hela landet, i ett län eller i en del av ett län.

Alla vilda fåglar i Sverige är fridlysta enligt Artskyddsförordningen 4 §. Det innebär bland annat att det är förbjudet att avsiktligt störa dem, särskilt under parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra djurens fortplantnings-områden eller viloplats. Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren. Arter som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1 eller arter som inte har gynnsam bevarandestatus ska ges särskild uppmärksamhet vid tillämpning av förbud mot att störa fåglarna.

För att kunna få dispens från artskyddsförordningen får inte en arts bevarandestatus på lång sikt ha en negativ påverkan på dess naturliga utbredning och mängden hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
2. artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

För arter som omfattas av Artskyddsförordningen behöver en särskild dispensansökan göras hos länsstyrelsen.

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

SIS, 2014a. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014.

SIS, 2014b. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk Rapport. SIS-TR 199001:2014

BILAGA 1.3. PM TRÄDINVENTERING GAMLA TYRESÖVÄGEN

Stockholm-Globen 2019-04-12

WSP Sverige AB

Författare Tove von Euler

Granskad av Maria Enskog Maxson

WSP Environmental Sverige
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
WSP Sverige AB
Org. nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

Bakgrund

Inom Stockholms stads Program för Bagarmossen och Skarpnäck (Dnr 2014-12380) planeras en utbyggnad av bostadsområdena Bagarmossen och Skarpnäck med ca 3500 nya bostäder. Området ska stärkas genom fler bostäder, förskolor, bättre service och kollektivtrafik, samt fler attraktiva platser för möten och rekreation, där natur- och kulturvärden behålls och utvecklas. Ny bebyggelse planeras att förläggas till sex huvudsakliga delområden, varav Gamla Tyresövägen är ett. Förslaget omfattar ca 500 lägenheter, lokaler samt en förskola. Planområdet består av del av fastigheten Skarpnäcks gård 1:1 och Sköndal 3:1. Ny bebyggelse planeras i området närmast Gamla Tyresövägen och den östra delen av skogen ska bevaras och utvecklas med områden för lek.

Inför planerad exploatering har en noggrann geografisk inmätning av träd i området genomförts vintern 2018-2019. Utifrån detta material har WSP under mars 2019 genomfört en trädinventering med kartläggning av värdefulla träd och bedömning av enskilda träds betydelse för biologisk mångfald sett till bevarandevärde och betydelse för spridning. En heltäckande naturvärdesinventering i området, med fördjupad artinventering av groddjur, kommer vidare att genomföras under våren 2019. Denna PM utgör bilaga till den slutliga NVI-rapporten.

Förutsättningar

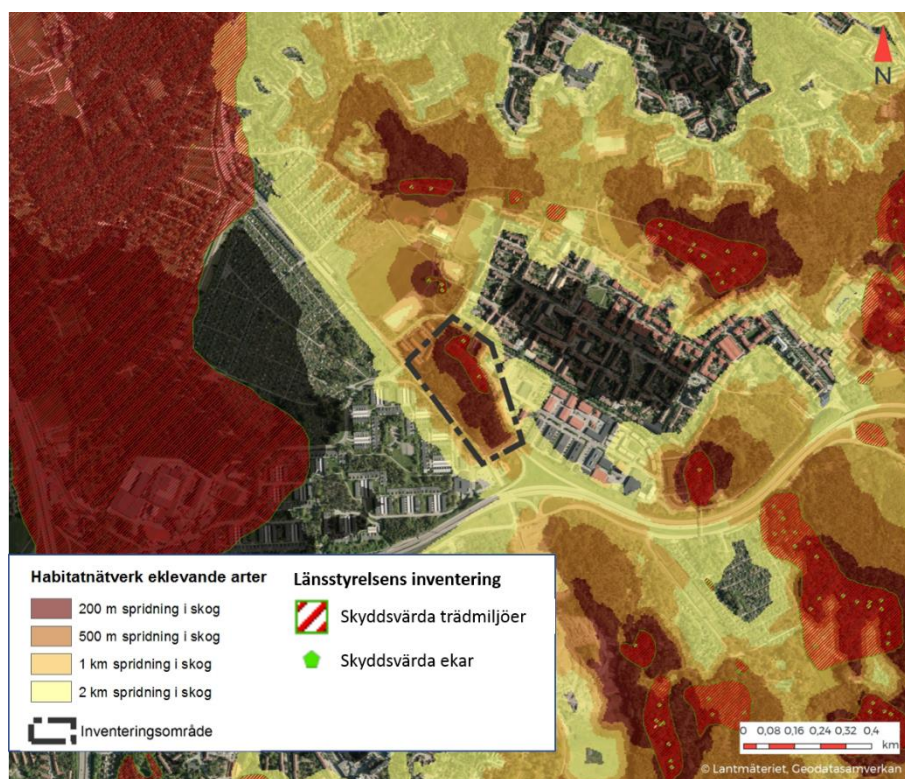
Det aktuella planområdet, Skevrodrets skog, är ca 6 hektar stort och är beläget nordöst om Gamla Tyresövägen (Figur 1). Skogen utgörs av hållmarkstallskog med inslag av gamla och grova tallar, ädellövmiljöer med gamla grova ekar och aspdominerad fuktlovskog. Skogsområdet används flitigt av närliggande skolor och förskolor.

Figur 1. Översiktsskarta över Skevrodrets skog, Skarpnäck. Karta Stockholms stad.

Naturmiljö

Skevrodsskogens ekbestånd ingår i en värdestrakt för ek enligt Stockholms stads ekinventering och ekarna i områdets nordöstra del är utpekade som träd i behov av restaurering (Stockholms stad 2007). Skogen utgör också kärnområde i stadens habitatnätverk för eklevande arter (Mörtberg et al. 2007). Habitatnätverk beskriver livsmiljöer som är länkade till varandra utifrån arternas specifika habitatkrav och spridningsförmåga. Ekmiljön i områdets nordöstra del har även pekats ut som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen och två särskilt skyddsvärda träd finns sedan tidigare utpekade i området. Vid en tidigare naturvärdesinventering (Ekologigruppen 2014) bedömdes området ha höga naturvärden. Exempelvis noterades arter knutna till gamla och grova träd, bland annat tallticka (NT), ekticka (NT), oxtungssvamp (NT), mindre träfjäril (NT), aspvedgnagare (NT) och grön aspvedbock (NT).

Figur 2. Området Skevrodsskogen utgör kärnområde för eklevande arter och den nordöstra delen är utpekad som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen. Karta Stockholms stad.

Metodik

Området besöktes i mars 2019 för att i fält bedöma de sedan tidigare inmätta trädens bevarandevärde och betydelse för biologisk mångfald. Vid bedömningarna beaktades trädens grovlek, vitalitet, växtsätt, ljus- och vattenförhållanden, förekomst av stamskador och håligheter samt förekomst av naturvårdsarter, skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och skogsstyrelsens signalarter.

Särskilt skyddsvärda träd

För att kunna dokumentera särskilt skyddsvärda träd har Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet använts som referenslitteratur och stöd. Med särskilt skyddsvärda träd avses i detta åtgärdsprogram:

Jätteträd, träd ≥ 1 meter i diameter på det smalaste stället upp till bröst höjd.

Mycket gamla träd, gran, tall, ek och bok äldre än 200 år.

Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till bröst höjd med utvecklad hållighet i stam eller gren.

I kategorin övrigt skyddsvärda träd avses:

Döda stående/liggande träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till bröst höjd alt. Från stambas. (För liggande avbrutna stammar gäller $\geq 0,4$ meter vid brottsställe.

Hamlade träd.

Övriga värdefulla träd

Även träd som inte uppfyller kriterierna för särskilt skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets vägledning kan vara värdefulla för många arter och ingå i viktiga ekologiska spridningssamband. Grova och gamla träd som definieras som grova enligt Skogsstyrelsens handbok för nyckelbiotopsinventering (tabell 1) har bedömts som skyddsvärda. Även medelgrova träd av ek och tall ($\geq 0,5$ meter i diameter) har klassificerats som skyddsvärda då de bedömts vara viktiga som t.ex. efterträdare till äldre träd.

Tabell 1. Lägsta stamdiameter i bröst höjd (dbh) för grova träd enligt Skogsstyrelsens handbok för nyckelbiotopsinventering.

Trädslag	Stamdiameter
Tall och gran	Götaland-Svealand 70 cm, Norrland 60 cm
Asp	Götaland-Svealand 50 cm, Norrland 40 cm
Björk (vårt- & glas-)	Götaland-Svealand 50 cm, Norrland 40 cm
Al (klibb- & grå-) och oxel	Götaland-Svealand 50 cm, Norrland 40 cm
Sälg	minst 40 cm (någon stamdel)
Rönn	Götaland-Svealand 30 cm, Norrland 25 cm
Ek och bok	minst 80 cm
Alm och ask	minst 60 cm
Lind, lönn, avenbok och fågelbär	minst 50 cm

Resultat

Vid inventeringen identifierades 72 träd med sådana kvaliteter att de bedömts vara värdefulla enligt ovan nämnda kriterier (figur 3, tabell 2). Av dessa var 36 lövträd och 35 barrträd. Nio grova ekar och en grov tall klassades som särskilt skyddsvärda.

Figur 3. Identifierade skyddsvärda träd inom området G:a Tyresövägen. För karta över samtliga inmätta träd, se bilaga 1.3.1.

Tabell 2. Tabell över inmätta träd som bedömts som skyddsvärda vid fältinventeringen.

Barrträd

Id	Art	Dbh (cm)	Beskrivning
0	Tall	56	Grov tall.
2	Tall	45	Medelgrov tall med två stammar. Viktig efterträdare till äldre tallar.
3	Tall	47	Grov tall med insektshål och fågelbo.
24	Tall	60	Grov tall med insektshål. Viktig efterträdare till äldre tallar.
25	Tall	44	Viktig efterträdare till äldre tallar.
26	Tall	65	Grov tall.
28	Tall	60	Viktig efterträdare till äldre tallar.
37	Tall	60	Grov tall med insektshål.
38	Tall	52	Spärrgrenig tall med insektshål. Förekomst av den rödlistade arten talticka (NT). Viktig efterträdare till äldre tallar.
39	Tall	52	Spärrgrenig tall med stamskada och insektshål. Viktig efterföljare till äldre tallar.
40	Tall	50	Viktig efterträdare till äldre tallar.
41	Tall	52	Viktig efterträdare till äldre tallar.
65	Tall	26	Dött stående träd med flera bohål för fåglar.
79	Tall	75	Mycket grov tall med svampangrepp och flera bohål för fåglar och insekter. Särskilt skyddsvärt träd.
84	Tall	40	Grov tall med stamskada. Viktig efterträdare till äldre tallar.
104	Tall	55	Viktig efterträdare till äldre tallar.
110	Tall	47	Viktig efterträdare till äldre tallar.
134	Tall	50	Viktig efterträdare till äldre tallar.
135	Tall	47	Viktig efterträdare till äldre tallar.
152	Tall	60	Viktig efterträdare till äldre tallar.
174	Tall	47	Grov, solbelyst tall.
176	Tall	50	Viktig efterträdare till äldre tallar.
177	Tall	44	Viktig efterträdare till äldre tallar.
178	Tall	70	Grov tall med insektshål och förekomst av den rödlistade arten talticka.
179	Tall	54	Dött stående träd.

Id	Art	Dbh (cm)	Beskrivning
183	Tall	40	Grov tall med stamskada och bohål för fåglar och insekter.
187	Tall	68	Grov tall med synlig mulm och med stamskada som löper längs med hela stammen.
188	Tall	50	Medelgrov tall med insektshål. Viktig efterträdare till äldre tallar.
193	Tall	68	Grov tall med insektshål. Viktig efterträdare till äldre tallar.
199	Tall	80	Mycket grov tall.
200	Tall	60	Grov tall med insektshål.
208	Tall	80	Tall med fågelbo. Viktig efterträdare till äldre tallar.
215	Tall	70	Spärrgrenig tall med insektshål och död ved. Viktig efterträdare till äldre tallar.
217	Tall	50	Viktig efterträdare till äldre tallar.
218	Tall	60	Spärrgrenig tall. Viktig efterträdare till äldre tallar.

Lövträd

Id	Art	Dbh (cm)	Beskrivning
32	Asp	40	Bohål för fåglar.
47	Asp	25	Dött stående träd.
54	Ek	40	Bohål för fåglar.
63	Asp	40	Bohål för fåglar.
111	Asp	27	Dött stående träd.
112	Sälg	60	Flerstammig (4 stammar) Viktig art för insekter under tidig vår. Håligheter 10-19 cm.
128	Asp	28	Hålträd för fåglar.
129	Asp	27	Hålträd för fåglar.
172	Asp	31	Dött stående träd.
177	Ek	40	Viktig efterträdare till äldre ek.
178	Ek	45	Viktig efterträdare till äldre ek.
187	Ek	50	Döende träd, med flera håligheter. Särskilt skyddsvärt träd.
190	Ek	110	Mycket grov ek. Solexponerad. Något beskuren. Förekomst av bohål för fåglar. Särskilt skyddsvärt träd.
197	Ek	65	Solbelyst ek invid gångväg. Viktig efterträdare till äldre ek.
201	Ek	60	Viktig efterträdare till äldre ek.

Id	Art	Dbh (cm)	Beskrivning
206	Ek	65	Viktig efterträdare till äldre ek.
208	Ek	57	Viktig efterträdare till äldre ek.
239	Ek	56	Viktig efterträdare till äldre ek.
240	Ek	46	Viktig efterträdare till äldre ek.
254	Ek	60	Döende träd, med flera större håligheter. Särskilt skyddsvärt träd.
255	Ek	50	Viktig efterträdare till äldre ek.
256	Ek	61	Spärrgrenig, solbelyst ek. Viktig efterträdare till äldre träd.
258	Ek	78	Grov spärrgrenig ek. Viktig efterträdare till äldre träd.
261	Ek	72	Grov ek. Viktig efterträdare till äldre träd.
287	Ek	50	Viktig efterträdare till äldre ek.
289	Ek	60	Viktig efterträdare till äldre ek.
290	Ek	33	Ek med påväxt av den rödlistade arten ekticka (NT).
292	Ek	83	Grov ek med död ved i kronan. Särskilt skyddsvärt träd.
293	Ek	42	Grov ek med död ved i kronan. Särskilt skyddsvärt träd.
299	Ek	65	Grov ek med död ved i kronan. Särskilt skyddsvärt träd.
300	Ek	67	Grov ek med död ved i kronan. Särskilt skyddsvärt träd.
301	Ek	80	Grov ek med död ved i kronan. Särskilt skyddsvärt träd.
313	Ek	50	Viktig efterträdare till äldre ek.
362	Ek	50	Viktig efterträdare till äldre ek.
365	Asp	97	Mycket grov asp med stamskada och bohål för fåglar.
431	Ek	145	Mycket grov ek med död ved i kronan och med påväxt av den rödlistade arten ekticka (NT). Särskilt skyddsvärt träd.

Sammanfattande bedömning

Fältinventeringen visade på en relativt hög förekomst av gamla grova värdefulla träd i området, framförallt ek och tall, men även en del asp. En stor mängd organismer är knutna till gamla ekar, däribland många vedlevande insekter. Även yngre ekar är viktiga element i landskapet, då de utgör framtida ersättare till de äldre träden. Äldre asp är relativt ovanligt förekommande i stadsmiljö och gamla aspar med bohål utgör viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

En förlust av enskilda miljöer, såsom träd, kan öka fragmenteringen av naturmiljöer i stadslandskapet vilket i sin tur kan påverka och försämra ekologiska samband mellan olika grönområden. Att det finns ett samband mellan grönområden är därför av vikt för att bevara den biologiska mångfalden och för arters långsiktiga fortlevnad. Vid eventuell exploatering är det därför viktigt att beakta dessa spridningssamband för att bevara områdets funktion som spridningslänk för arter knutna till äldre träd. Gamla och grova eller på annat sätt skyddsvärda träd bör därför sparas så långt det går. I de fall grova träd avverkas bör dessa placeras ut på lämpliga platser i närområdet för att gynna vedlevande arter. Kompensation för avverkning av träd genom t.ex. nyplantering eller friställning av yngre individer kan också vara aktuellt.

Referenser

Artportalen, <http://www.artportalen.se>, 2019-03-01.

Dataportalen, Stockholms stad, <http://dataportalen.stockholm.se/dataportalen/>, information hämtad 2019-03-01.

Ekologigruppen, 2014. Naturvärden i planområdet Bagarmossen – Skarpnäck.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Länsstyrelsernas nationella geodata, information hämtad 2019-03-01.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.

Naturvårdsverket, 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport 5411.

Naturvårdsverkets kartverktyg för skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>, information hämtad 2019-03-01.

SLU, 2015. ArtDatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2015.

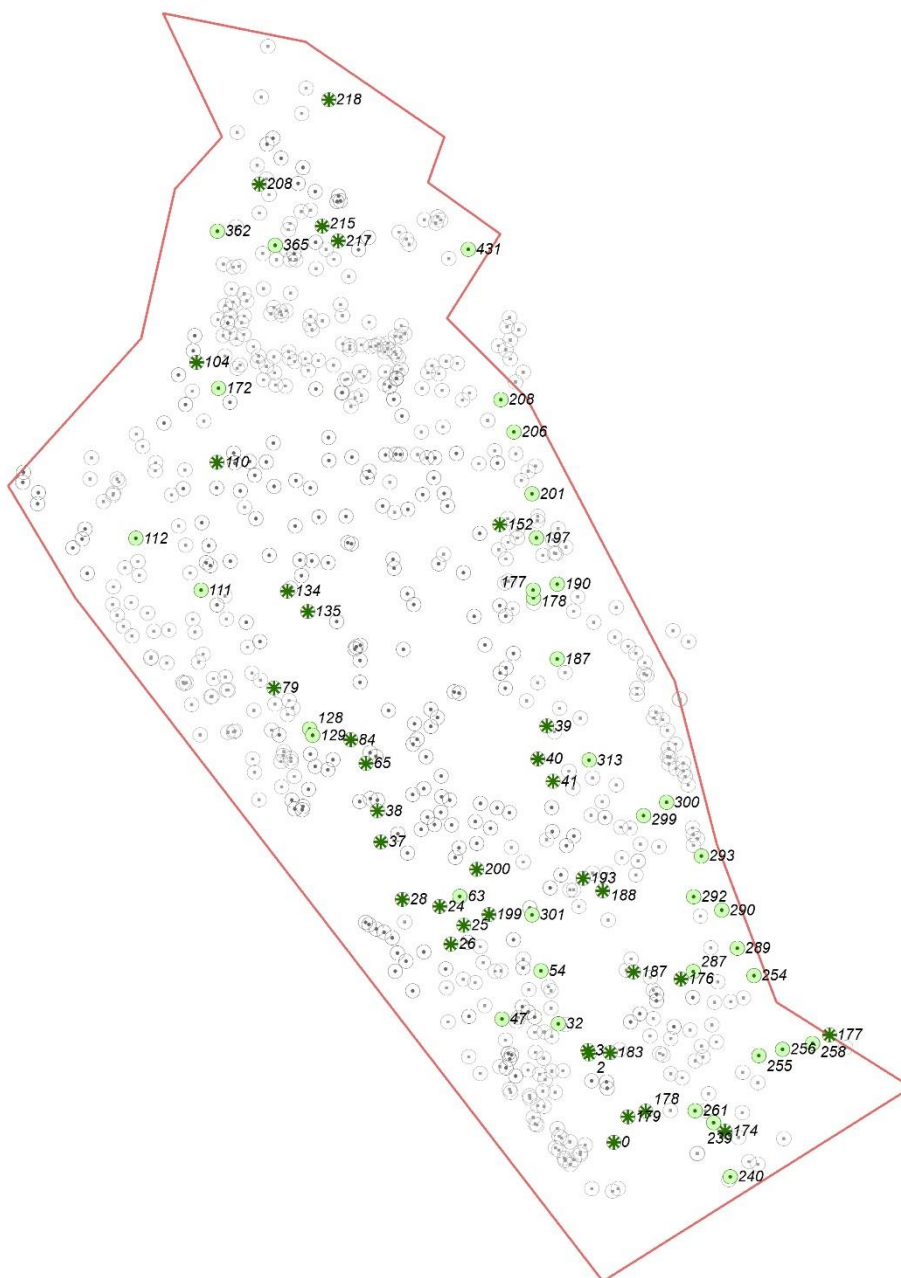
Stockholms stad, 2007. Stockholms unika ekmiljöer – Förekomst, bevarande och utveckling.

Östberg, J. & Stål, Ö. 2015. Standard för skyddande av träd vid byggnation. SLU rapport 2015:15.

Bilagor

1.3.1 Karta över samtliga inmätta träd

Bilaga 1.3.1 Karta över samtliga inmätta träd

INMÄTTA TRÄD
G:a Tyresövägen

Datum: 2019-04-12
Skala (A3): 1:1 500

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

- Skyddsvärda barrträd
- Skyddsvärda lövträd
- Inmätta träd
- Inventeringsområde